

STRATEŠKI PLAN UDRUGE MENTOR ZA RAZDOBLJE 2023. – 2026.

SADRŽAJ

UVOD	3
1. POVIJEST I DOSTIGNUĆA UDRUGE MENTOR.....	5
1.1. Rast i razvoj udruge.....	5
1.2. Dostignuća udruge.....	6
1.2.1. Program za mlade	6
1.2.2. Program za roditelje	8
1.2.3. Program za stručnjake.....	9
1.2.4. Ostale aktivnosti	10
1.3. Suradnja udruge Mentor s institucijama.....	11
1.4. Vrijednosti udruge Mentor.....	13
2. ANALIZA OKRUŽENJA	14
2.1. Dionici udruge Mentor i njihove potrebe.....	14
2.1.1. Djeca i mladi	14
2.1.2. Roditelji (obitelj).....	17
2.1.3. Stručnjaci u sustavu odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi.....	19
2.1.4. Građani i građanke.....	20
3. STRATEŠKI PRIORITETI 2023 - 2026.	21
3.1. Strateški prioritet 1. Poticati djecu i mlade na proaktivnost u traženju načina da očuvaju mentalno zdravlje	
3.2. Strateški prioritet 2. Osnažiti roditelje za odgovornost u području skrbi za vlastito mentalno zdravlje i mentalno zdravlje djece i mladih	
3.3. Strateški prioritet 3. Unaprijediti kompetencije stručnjaka pomažućih profesija za prepoznavanje i odgovaranje na potrebe roditelja, djece i mladih	
3.4. Strateški prioritet 4. Ojačati prepoznatljivost udruge Mentor kao kredibilnog dionika u zaštiti mentalnog zdravlja djece, mladih i građana	
4. FINANCIJSKO POSLOVANJE.....	29
5. RESURSI	30
5.1. Ljudski resursi	
5.2. Oprema i drugi resursi	

UVOD

U 2023. godini udruga Mentor puni 15 godina svog postojanja i aktivnog djelovanja. U ovih 15 godina rada s djecom, mladima, roditeljima i stručnjacima u pomažućim profesijama, pozicionirali smo se i stekli ugled profesionalne udruge, s visokim standardima rada u odnosu prema korisnicima, suradnicima i donatorima. Nakon početnog perioda intenzivnog organizacijskog razvoja koji je odlukom Upravnog odbora usmjeren prvim Strateškim planom (2012 - 2014.), uslijedio je period kontroliranog razvoja i stabiliziranja uz Institucionalnu potporu razvoju i stabilnosti udruge. Potpora Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva omogućila je izgradnju organizacijskog identiteta, financijsku održivost i vidljivost u zajednici te, u konačnici, podizanje razine kvalitete u svim područjima organizacijskog djelovanja. Brojem i strukturom korisnika Mentorovih usluga opravdano je povjerenje donatora, suradnika i korisnika.

Četverogodišnji period od 2019. do 2022. godine, obuhvaćen posljednjim strateškim planom, obilježile su brojne promjene u našoj okolini, a time i unutar udruge. 2020. godina za sve nas je bila teška, nepredvidljiva i izazovna. Pandemija koronavirusa uzrokovala je dodatne poteškoće za mentalno zdravlje građana, privremeno nam onemogućila izravan rad s njima i kontinuitet podrške koji je u ovom vremenu bio važniji no ikad. Suočili smo se s nemogućnošću održavanja redovnih aktivnosti u prostoru u kojem djelujemo, kašnjenjem i obustavom natječaja, smanjenjem sredstava, prelaskom na pola radnog vremena jedne zaposlenice. Prilagodba koju je ovo razdoblje iziskivalo uključivala je prelazak gotovo svih segmenata rada u virtualni rad. S obzirom na korisničke skupine koje obuhvaćamo svojim aktivnostima, ovo je za neke od njih nažalost značilo potpuni izostanak usluge.

Ipak, fleksibilnost našeg tima i pojačan rad na osiguravanju sredstava i dostupnosti usluga korisnicima, donijeli su i brojne pozitivne pomake za udrugu Mentor. Tako smo u godinama obilježenima zdravstvenom i gospodarskom krizom uspjeli ugovoriti dva trogodišnja programa za djecu i mlade koja su nam omogućila veću stabilnost financija i kontinuitet pružanja usluge za ovu korisničku skupinu. Naš trud urodio je i ugovaranjem trogodišnje Institucionalne podrške Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva koja je započela u siječnju 2021. te tako pružila dodatnu sigurnost zaposlenicima i potaknula nove promjene. Redizajnirali smo web stranicu, pojačali prisutnost na društvenim mrežama, povezali se s novim partnerima u lokalnoj zajednici i u drugim, geografski udaljenim područjima, intenzivirali smo rad sa stručnjacima u pomažućim profesijama, pokrenuli smo gospodarsku djelatnost koja omogućava pružanje naplativih aktivnosti (ponajprije psihološkog i psihoterapijskog savjetovanja), uspješno smo aplicirali i proveli svoj prvi ESF projekt, započeli smo provedbu prvog Erasmus+ projekta kojeg smo nositelji. U 2022. smo zaposlili još dvije osobe, psihologinju koja je sletom okolnosti bila zaposlena samo u 2022., a kasnije nastavila raditi kao vanjska stručna suradnica, te financijsku asistenticu koja je vrijedan dodatak našem timu u vremenu intenzivnog financijskog rasta.

U narednom četverogodišnjem periodu planiramo nastaviti dosad ustaljene dobre prakse te usvajati nove s ciljem poticanja dodatnog rasta udruge. Naša misija ostaje ista – fokusirani smo na prepoznavanje potreba zajednice i razvoj preventivnih programa osnaživanja djece i mladih, roditelja i stručnjaka iz pomažućih profesija, u njihovim naporima da se mentalno zdravlje djece i mladih sačuva. Uzimajući u obzir prepoznate potrebe i probleme u Republici Hrvatskoj i gradu Splitu, te uvažavajući unutarnje organizacijske i stručne kapacitete, udruga Mentor će u narednom strateškom periodu nastaviti provoditi aktivnosti usmjerene na poticanje proaktivnosti mladih da očuvaju vlastito mentalno zdravlje,

osnaživanje roditelja za odgovornost u području skrbi za vlastito mentalno zdravlje i mentalno zdravlje djece i mladih i unapređenje kompetencija stručnjaka iz pomažućih profesija za prepoznavanje i odgovaranje na potrebe djece, mladih i roditelja. Također, udruga Mentor će aktivno raditi na jačanju organizacijskih kapaciteta, postizanju održivosti i jačanju svoje pozicije kredibilnog dionika u zaštiti mentalnog zdravlja djece, mladih i građana.

Strateški plan razvoja i djelovanja udruge Mentor za razdoblje od 2023 - 2026. godine usvojen je na sjednici Upravnog odbora održanoj 4. travnja 2023. godine.

Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje korišteni u ovom dokumentu odnose se jednako na oba roda (muški i ženski) bez obzira na to jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu.

1. POVIJEST I DOSTIGNUĆA UDRUGE MENTOR

1.1. Rast i razvoj udruge

Udruga Mentor osnovana je 2008. godine u Splitu od strane tima stručnjakinja humanističke provenijencije. Uvjerenje da je preventivni odgoj prva stepenica zaštite mentalnog zdravlja s kojim treba početi u najranijoj dobi, kao i nedovoljna zastupljenost ovog oblika skrbi o djeci i mladima na području Splitsko-dalmatinske županije, potaknula je tim na formiranje organizacije s **misijom „Poboljšanje mentalnog zdravlja građana i građanki Republike Hrvatske.“** I 15 godina kasnije, a imajući na umu potrebe i probleme u području mentalnog zdravlja zastupljene u našem društvu, smatramo postavljenu misiju relevantnom i nastavljamo djelovati s ciljem njenog ispunjavanja.

Programski ciljevi udruge definirani Statutom su sljedeći:

1. Unaprjeđivanje skrbi za fizičko i mentalno zdravlje.
2. Prevencija svih oblika rizičnih ponašanja – prevencija ovisnosti, nasilja, rizičnih ponašanja u prometu, spolno-rizičnih ponašanja, te autoagresivnih i drugih oblika ponašanja koja predstavljaju razvojni rizik za djecu i mlade, njihove obitelji i širu zajednicu.
3. Promicanje inovativnih metoda poučavanja i cjeloživotnog obrazovanja, a koje obuhvaća sve oblike učenja – formalne, neformalne i informalne – s ciljem poboljšanja znanja, vještina i sposobnosti.

Osnivanje udruge je odgovor na uočene potrebe za uspostavljanjem sustavne izvaninstitucionalne izobrazbe djece i mladih, roditelja, stručnjaka u pomažućim profesijama i šire javnosti. Naši naponi intenzivirani su prema razvijanju suradnje među ustanovama odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi te svih koji djeluju na unaprjeđivanju kvalitete življenja djece i mladih. Na taj način doprinosimo tome da svi resursi zajednice budu maksimalno na raspolaganju korisnicima.

Na temelju uočenih potreba zajednice, naši stručnjaci osmišljavaju i realiziraju programe edukacije i savjetovanja namijenjene djeci i mladima s različitim teškoćama u razvoju i odrastanju, kao i roditeljima kojima je potrebna podrška u obavljanju roditeljskih uloga. Posebna pažnja se poklanja kreiranju programa za roditelje s ciljem prevencije zanemarivanja i nasilja nad djecom (posebice manipulacije u postupku razvoda braka) te stručnjaka u odgojno-obrazovnim i drugim ustanovama koji su u svom radu u svakodnevnom, neposrednom kontaktu s djecom i mladima.

Djelovanje udruge je prepoznato i vrednovano od strane Grada Splita dodjeljivanjem prostora na korištenje po povlaštenim uvjetima za udruge. Aktivnosti udruge također podržavaju sva relevantna resorna ministarstva, zatim Splitsko-dalmatinska županija, Grad Split, Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva (kroz Institucionalnu potporu razvoju i stabilizaciji udruge za period 2013-2015. godine te 2021.-2023. godine i financijske potpore projektima), Erasmus+ program, Europski socijalni fond.

1.2. Dostignuća udruge

Pristup tima udruge Mentor je obrazovni, usredotočen na podizanje svijesti građana o važnosti preuzimanja proaktivne uloge za stanje vlastitog fizičkog i mentalnog zdravlja, i to putem informiranja, savjetovanja, edukativnih radionica i grupne podrške uz primjenu inovativnih metoda poučavanja te putem različitih volonterskih aktivnosti.

Od osnivanja udruge 2008. godine do kraja 2022. udruga Mentor je provela 54 projekta i programa te ugovorila nastavak provedbe, treću godinu Institucionalne podrške te početak novog projekta „POMAK“ koji započinje u siječnju 2023. Ukupna vrijednost dosad provedenih i ugovorenih projekata iznosi 4.187.821,34kn. Proširili smo mrežu ustanova, institucija i udruga s kojima surađujemo, kako na lokalnoj tako i na međunarodnoj razini. Kroz projekte udruge Mentor od osnivanja do danas prošlo je 6.543 izravnih i preko 22.000 neizravnih korisnika – djece i mladih, roditelja, stručnjaka, predstavnika institucija, udruga, medija i lokalnih samouprava. Od osnutka do danas stekli smo ugled profesionalne udruge, s visokim standardima rada u odnosu prema korisnicima, suradnicima i donatorima.

Projekti su ciljano usmjereni na tri korisničke skupine - djecu i mlade, roditelje te stručnjake u pomažućim profesijama.

1.2.1. Program za mlade

Program za djecu i mlade usmjeren je na prevenciju svih oblika rizičnih ponašanja kroz jačanje socijalnih i emocionalnih vještina i poboljšanje školskog uspjeha, te promociju volonterstva i aktivnog sudjelovanja u životu zajednice. Program je kroz 15 godina uključivao 23 različita projekta i programa od kojih se na početku 2023. godine provode:

- Trogodišnji program **“Snaga je u meni”** koji obuhvaća djecu i mlade u riziku, s ciljem prevencije rizičnih ponašanja kroz jačanje socijalnih i emocionalnih vještina, grupnu podršku, individualno savjetovanje, pomoć u učenju te edukaciju stručnjaka. Tijekom trogodišnje provedbe programa, obuhvaćeno je 149 djece i 136 stručnjaka. Program se provodi uz financijsku podršku Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike u ukupnom iznosu od 450.000,00kn za tri godine provedbe. Ranije se isti program provodio kao jednogodišnji projekt i to u tri provedbe, uz financijsku podršku Ministarstva socijalne politike i mladih, Ministarstva zdravstva te Ureda za suzbijanje zlouporabe droga. Projekti su evaluirani te je program rezultat prilagodbe aktivnosti potrebama lokalne zajednice uz naglasak na dokazano učinkovitim metodama rada s djecom, mladima, roditeljima i stručnjacima. Tijekom godina provedbe surađivali smo s Centrom za socijalnu skrb Split te s osnovnim školama iz Splita, Makarske, Sinja, Trilja, Kaštela, Bračevića, Supetra, uključujući njihove učenike u projektne aktivnosti.

- Projekt **“POMAK - Podrška mladima u aktivnoj brizi za vlastito zdravlje”** je projekt poticanja mladih na proaktivnost u zaštiti vlastitog mentalnog zdravlja te na podizanje osobne kompetencije u razrješavanju problemskih/stresnih situacija s naglaskom na učenje socijalnih i emocionalnih vještina te tehnika usmjerene svjesnosti. Projekt se provodio od 2019. godine kao trogodišnji program financiran od Ministarstva zdravstva, a trenutno se provodi kao jednogodišnji projekt, uz financijsku podršku Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade, 125.000,00kn, do 31.12.2023.

Od ostalih projekata istaknuli bismo projekte „Želim, znam, mogu“, „EVO – Edukacija voditelja mladih“ i „VIP – Volonter i prijatelj“ koji su se provodili u suradnji s osnovnim i srednjim školama te Filozofskim fakultetom u Splitu, a obuhvaćali su različite aktivnosti unaprjeđenja kompetencija mladih u području samopouzdanja, komunikacijskih vještina, vršnjačke edukacije, organizacije aktivnosti slobodnog vremena itd. Grad Split prepoznao je važnost programa za mlade te je financirao projekt „Mogu kad želim“ (jačanje socijalnih i emocionalnih kompetencija mladih s ciljem postizanja kvalitetnijeg razrednog ozračja i prevencije rizičnih ponašanja, sudjelovalo 130 učenika srednje Ekonomsko-birotehničke škole, financijska podrška: Grad Split, 25.000,00kn), dok je Splitsko-dalmatinska županija sufinancirala projekt „Brinem o sebi“ (5.000,00kn) kojim je obuhvaćeno 73 srednjoškolaca.

U posljednje 4 godine ovim projektima i programima obuhvaćeno je 1515 djece i mladih. Oni su sudjelujući u motivacijskim predavanjima, edukativnim radionicama, grupnoj podršci i vršnjačkoj edukaciji, kroz različite metode neformalne edukacije stekli nova znanja i razvili socijalne i emocionalne vještine ključne za odolijevanje rizičnim ponašanjima i njihov rast u odgovorne, aktivne građane. To uključuje unaprjeđenje vještina komunikacije, donošenja odluka, nošenja sa stresom, prepoznavanja vlastitih želja i potreba te načina njihova zadovoljavanja, jačali su vlastito samopouzdanje. Povratne informacije svjedoče o promjenama koje djeca i mladi primjećuju kod sebe: *“Imam puno više pouzdanja u sebi, snažnija sam i donosim bolje odluke“*; *“Dobro su utjecale na mene. Primjećujem promjene u komunikaciji i rješavanju stresa“*; *„Primjećujem da sam pričljiviji i otvoreniji“*; *„Razgovarali smo o problemima o kojima se ne razgovara svaki dan i mislim da je to odlično“*; *„Naučila sam da se trebam zauzeti za sebe i da trebam držati do svojih stavova, naučila sam kako donositi bitne odluke u životu, bitno je i saslušati druge“*; *„Ponosan sam na što jesam i što mogu ispraviti“*; *„Primijetio sam da sam postao puno razumniji prema drugim ljudima. Počeo sam puno više razmišljati o situacijama koje mi se dešavaju te kako se mogu poboljšati na pozitivno kao osoba“*; *„Naučila sam neke trikove da mi bude lakše u teškim situacijama i upoznala sam nove ljude“*; *„Primjećujem da se osjećam bolje“*; *„Mi smo trenutno u periodu kada nismo baš zadovoljni sa sobom bilo fizički, emocionalno ili psihički. Radionice su pomogle da se opustim i naučila sam više poštivati sebe i odvojiti više vremena za sebe. Hvala vam.“*

Mladi su također sudjelovali u Erasmus + projektima – u treningu u Latviji, u dva treninga u Portugalu, dva treninga u Splitu. 5 volonterki aktivno je uključeno u aktivnosti Erasmus+ projekta „S.T.E.P. – Step Forward Effective Projects“ kojeg je Mentor nositelj, dok su ostali projekti partnerski.

Važno je istaknuti kako u udruzi Mentor na kraju 2022. godine aktivno djeluje 19 volontera, mladih u dobi od 17 do 25 godina. U posljednje 4 godine aktivno je sudjelovalo ukupno 49 mladih koji su odradili 1336 volonterskih sati – pomagali su djeci u učenju, organizirali i provodili radionice vršnjačke edukacije, pružali podršku mladima u riziku kroz organizaciju zajedničkih aktivnosti slobodnog vremena, organizirali filmske večeri, kvizove, večeri društvenih igara, izrađivali promotivne materijale i objave za društvene mreže. U okviru Erasmus+ projekta „S.T.E.P.“ volonteri su izradili i strategiju volonterskog rada, što je omogućilo uvođenje strukture u rastući volonterski tim i djelovanje tima na način da su volonteri njime zadovoljniji, a učinak na lokalnu zajednicu veći i kvalitetniji.

1.2.2. Program za roditelje

Program za roditelje cilja na osnaživanje roditeljskih kapaciteta i kvalitetnije obavljanje roditeljske uloge te na prevenciju nasilja nad djecom. Usmjeren je dijelom na opću populaciju roditelja (projekt „Iskra“), a dijelom na roditelje u riziku od zanemarivanja i nasilja nad djecom, posebice na roditelje u postupku razvoda braka (projekt „Iskra Plus“).

„Iskra” je projekt koji se kontinuirano provodi od osnutka udruge, a usmjeren je na jačanje kompetencija roditelja i pružanje podrške obiteljima u svrhu prevencije rizičnih ponašanja djece i mladih na području Splitsko-dalmatinske županije. Posljednje tri provedbe bile su specifično usmjerene na usklađivanje obiteljskog i profesionalnog života, s istim krajnjim ciljem – osnaženom obitelji koja je kao takva zaštitni faktor u odrastanju djece. Dosad je projektom obuhvaćeno 2300 roditelja te 75 stručnjaka. Projekt se od početka provodi u suradnji s osnovnim i srednjim školama s područja SDŽ, a aktivnosti su uključivale predavanja, radionice, individualno savjetovanje i filmske večeri, kao i autogeni trening za roditelje s ciljem jačanja mehanizama za nošenje sa stresom. Projekt se provodio uz financijsku podršku Ministarstva obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ureda za suzbijanje zloporabe droga, Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, u ukupnom iznosu od 720.000,00kn. U tijeku je 14. provedba projekta, financirana od strane Središnjeg državnog ureda za demografiju i mlade u iznosu od 50.000,00kn. Financijska sredstva osigurana su do kraja rujna 2023. godine.

„Iskra plus” je projekt selektivne i indicirane prevencije, usmjeren na roditelje prema kojima se mogu poduzimati ili se poduzimaju mjere za zaštitu prava i dobrobiti njihove djece zbog uočenih pogrešaka i propusta u smislu zanemarivanja i/ili zlostavljanja. Planirana intervencija odvijala se u partnerstvu s Centrom za socijalnu skrb, a utemeljena je na prepoznatim potrebama u lokalnoj zajednici, te preporukama i zaključcima vanjske evaluacije programa za roditelje koji se odnose na razvijanje suradnje i obuhvat korisnika CZSS-a. U skladu s potrebama zajednice, od 2017. godine projekt je usmjeren na roditelje koji su u postupku razvoda braka ili su nedavno razvedeni te je procijenjeno da su u riziku od manipulacije djecom i/ili drugih oblika njihova zanemarivanja i zlostavljanja. Dosad je projektom obuhvaćeno 104 izravnih korisnika. Projekt se od početka provodio uz financijsku podršku Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, odnosno Ministarstva rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike u ukupnom iznosu 607.000,00kn.

Roditelji koji su uključeni u naše projekte, po njihovom se završetku osjećaju osnaženima, proširili su svoja saznanja, i preispitali svoje stavove, ohrabreni su i spremni nastaviti živjeti u skladu sa svime što su usvojili i, najvažnije, primijeniti znanja u svojoj obitelji. Zahvaljujući tome, jačaju zaštitnu ulogu obitelji i afirmiraju pozitivno roditeljstvo u lokalnoj zajednici. Neki od njih su uz pomoć stručnog tima izvoditeljica projektnih aktivnosti došli do povoljnih razrješenja teških životnih situacija u kojima su se našli, prepoznajući doprinos udruge Mentor: *“Primjećujem da nastojim više komunicirati s članovima obitelji (više vremena provodim s njima)”*; *“Radionice su mi pomogle u komunikaciji s djecom. Također mi pomažu da bez griznje savjesti uzmem vrijeme za sebe”*; *“Više sam samopouzdana i znam što želim!”*; *“Utjecale su odlično. Dosta pazim u komunikaciji, otvorile su mi oči u vezi granica i komunikacije s mojim djetetom i još mnogo toga pozitivnog.”*; *“Svidjela mi se tuđa iskustva, osjećala sam se manje usamljenom u svakodnevnoj “borbi” u odgoju djece”*; *“Manje vičem, više slušam, imam više strpljenja, bolje razumijem svoje dijete”*; *“Zahvaljujem se na srdačnosti, predanosti te profesionalnosti kojom prilazite*

polaznicima radionice!"; "Bolje komuniciram s djecom i imam više strpljenja poslušati ih i oslušivati njihove potrebe". "Opuštenija sam, više promišljam, čini mi se da bolje komuniciram, još učim poštovati granice, osvijestila sam neke svoje probleme za koje nisam znala da su tako ozbiljni"; "Odlično potrošeno slobodno vrijeme; hvala Vam na prilici da pomognem sebi i nadogradim se"; "Grupa i voditeljica iznenađujuće inspirativni, zabavni i poučni"; "Jako mi znače iskustva drugih, hvala na mogućnosti da besplatno radim na sebi sa stručnjakom."

Od 2019. do kraja 2022. godine u ovim je projektima sudjelovalo 413 roditelja.

1.2.3. Program za stručnjake

Program za stručnjake je usmjeren na stručnjake u pomažućim profesijama - odgojno-obrazovne djelatnike, socijalne radnike, zdravstvene djelatnike. Projekti "O Alkoholu imaju pravo znati" i "PUP - Prevencijom u praksi" provedeni su u prijašnjim razdobljima, dok se projekt "MOVE - Savjetodavni rad s mladima rizičnih ponašanja" dosad provodio uz financijsku potporu Grada Splita uz sufinanciranje od Splitsko-dalmatinske županije u ukupnom iznosu od 128.869,00kn. "MOVE" edukacija je od 2020. godine uvrštena i u program "Snaga je u meni" te je kroz istog u tri godine provedbe obuhvatila 30 stručnjaka. Od osnutka udruge do danas obuhvatili smo različitim aktivnostima preko 300 stručnjaka iz preko 25 različitih ustanova koje rade s navedenim korisničkim skupinama.

„MOVE” je edukacija za savjetodavni rad s mladima sklonima rizičnim ponašanjima, a cilj je podići razinu kompetentnosti stručnjaka koji se u svom svakodnevnom radu s njima susreću. Stručne suradnice udruge Mentor, Silvana Nikolić i Igna Gizdić, dvije su od samo 12 licenciranih trenera/ica u Republici Hrvatskoj za provedbu ove edukacije.

Stručnjaci u pomažućim profesijama, a pretežno djelatnici stručnih službi osnovnih i srednjih škola (socijalni radnici, psiholozi) obuhvaćeni su programom edukacije s ciljem unaprjeđenja njihovih stručnih kompetencija za rad s djecom i mladima te posebice za ranu detekciju problema povezanih s mentalnim zdravljem. Komentari korisnika najbolji su pokazatelj njihova zadovoljstva trodnevnom edukacijom i susretima podrške koji su organizirani potom: *„Vježbe i primjeri iz prakse, jako korisno i zanimljivo“, „Stručnost trenerica, struktura modula (smisleno se nadovezuju, potiču na kritičko promišljanje). Praktične vježbe i praktični savjeti trenerica koje su autentične i vrloiskusne, profesionalne, strpljive i otvorene za sva naša pitanja“, „Način komunikacije trenerica“, „Izvršno mi je to što je pronađena ravnoteža između teoretskog i praktičnog dijela i to na način da je vaga na strani praktičnog“, „Od organizacije i sadržaja do trenerica – 5+“, „Iznimno korisno, relevantno i najbolji način za prenijeti znanje“, „Profesionalnost trenerica i kvaliteta edukacije! Pomno osmišljeno do detalja, uigrano. Odličan smještaj, hrana i organizacija. Jedna od boljih edukacija na kojima sam bila“*

Stručnjaci uključeni u online predavanja i radionice ukazuju na povećanu potrebu za jačanjem njihovih stručnih kapaciteta: *„Savjete koje smo čuli dobro je ponovno i opet osvijestiti i primjenjivi su u radu s bilo kojim korisnicima“; „Sve pohvale za formu i sadržaj predavanja. Voljela bih sudjelovati i na drugim predavanjima Vaše udruge na teme poput Suradnje s rastavljenim roditeljima, Vođenje razgovora s učenicima s depresivnim/anksioznim poremećajima, Osnaživanje učenika u kriznim situacijama itd.“; „Odlično*

izlaganje, ova je edukacija korisna svim nastavnicima i stručnim suradnicima“; „Trebalo se što više pričati o ovim temama, naročito o potrebama i frustraciji. Važno je da se stručnjacima ponudi novi pogled na rizično ponašanje - što bolje razumijemo, manje smo skloni otporima, frustraciji i kontrolirajućim ponašanjima“; „Odabir teme radionice je jako aktualan i velika podrška radu stručnih suradnika u školama“ (radionica: Rizična ponašanja – osobna iskustva i primjeri iz prakse); „Ne znam kome ste sve poslali pozivnicu za ovu edukaciju, ali preporučam da ju proširite na sve one koji imaju direktan kontakt s mladima u sustavu obrazovanja“ (radionica: Nasilje u vezama mladih); „Aktualna problematika, nikad dovoljno edukacije i primjene navedenog u preventivnom i intervencijskom radu s učenicima“ (predavanje: Bihevioralne ovisnosti); „Iskazujem nužnost da i roditelji budu upoznati sa sadržajem ove edukacije putem tematskih roditeljskih sastanaka u školi“ (predavanje: Zloraba novih legalnih i ilegalnih psihoaktivnih tvari kod mladih); „Veoma zanimljivo, korisno predavanje važno svima!! A posebice nama koji radimo sa djecom sa problemima u ponašanju! Hvala vam!“; „Trebalo s mladima puno pričati, sve teže se nose sa svakodnevnim izazovima.“

Od 2019. godine do kraja 2022. aktivnostima usmjerenih stručnjacima sudjelovalo je 255 stručnjaka različitih odgojno-obrazovnih institucija – osnovnih i srednjih škola, centara za socijalnu skrb iz različitih dijelova države, zatim iz organizacija civilnog društva te drugih ustanova koje svakodnevno rade s djecom i mladima.

1.2.4. Ostale aktivnosti

U proteklom strateškom razdoblju prvi smo put aplicirali te dobili financijska sredstva iz Europskog socijalnog fonda za projekt jačanja kapaciteta organizacija civilnog društva „D.O.T.S. – Djelotvoran odgovor na traumu i stres“. Projekt se provodio od prosinca 2021. godine do kraja veljače 2023. godine te je bio usmjeren na nezaposlene građane u lokalnoj zajednici (njih 18 uključeno u radionice za nezaposlene), ali i na nacionalnoj razini putem web stranice (www.dots.mentor-split.hr) čija je izrada okupila 6 stručnjaka iz 4 partnerske organizacije (Mentor, Klub trudnica i roditelja Split, Caritas splitsko-makarske nadbiskupije, Društvo psihologa u Splitu). Aktivnosti su uključivale i redovnu superviziju stručnog time te dvije edukacije koje su imale za cilj dodatno jačanje kapaciteta organizacija za rad u izazovnom razdoblju zdravstvene i gospodarske krize. Projekt je bio financiran u ukupnom iznosu od 449.499,01kn.

Posljednje je godine obilježilo i pokretanje gospodarske djelatnosti koja omogućava pružanje naplativih usluga građanima, a time doprinosi financijskoj održivosti udruge. Najčešća usluga koji na ovaj način pruža stručni tim udruge odnosi se na psihološko, odnosno psihoterapijsko savjetovanje, zatim autogeni trening te jednokratne radionice na različite teme iz područja brige za mentalno zdravlje i psihosocijalne podrške.

Dodatni tip aktivnosti koji se provodi u Mentorovim projektima su informiranje i osvještavanje javnosti putem web stranice (www.mentor-split.hr) i društvenih mreža Facebook (1530 pratitelja) i Instagram (450 pratitelja), istupanjem i najavama aktivnosti u medijima, sudjelovanjem u javnim tribinama, okruglim stolovima, konferencijama.

1.3. Suradnja udruge Mentor s ključnim dionicima u lokalnoj zajednici

Aktivnosti udruge Mentor utemeljene su na suradnji s institucijama odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi. Predavanja i radionice za korisnike naših usluga, osim u prostoru udruge, održavaju se i u prostorima škola i Centra za socijalnu skrb, a stručne službe doprinose provedbi putem okupljanja korisničkih skupina.

U provedbi edukativnih aktivnosti, predavanja i radionica, do sada smo uspješno surađivali s više od dvadeset osnovnih i deset srednjih škola (gimnazija i strukovnih škola) na području grada Splita i Splitsko-dalmatinske županije.

U provedbi projektnih aktivnosti ostvarivali smo suradnju i partnerstva s organizacijama civilnog društva – Klub trudnica i roditelja Split, Caritas splitsko-makarske nadbiskupije, Društvo psihologa u Splitu, Udruga za psihosocijalnu podršku Feniks, Klub mladih Split, Info zona, udruga Most, udruga Duga. Partnerstva ostvarujemo i s međunarodnim organizacijama kroz Erasmus+ program – Agora Aveiro, Portugal, Social Science Works, Njemačka, Psychosocial Innovation, Srbija, Radi Vidi Pats, Latvija, ReCreativity, Mađarska.

Prilikom organiziranja okruglih stolova i javnih tribina surađivali smo s Nastavnim zavodom za javno zdravstvo – službama za prevenciju bolesti ovisnosti i školske medicine i Obiteljskim centrom u Dubrovniku, Gradskim društvima Crvenog križa Kaštela i Hvar, Vijećem za prevenciju kriminaliteta Makarske, Županijskom zajednicom klubova liječenih alkoholičara, udrugama Skautski klub Marjan, Ruke ručice, Lanterna, Mreža udruga za suzbijanje ovisnosti grada Splita.

U provedbi „MOVE“ edukacije za djelatnike Centara za socijalnu skrb i Centra za odgoj u Splitu surađivali smo s Vladinim Uredom za suzbijanje zlouporabe opojnih droga, PU Splitsko-dalmatinskom - Odsjekom za maloljetničku delinkvenciju. U kasnijim provedbama „MOVE“ edukacije sudjelovali su djelatnici CZSS Split i Dubrovnik, djelatnici stručnih službi i nastavnici iz osnovnih i srednjih škola s područja Splitsko-dalmatinske županije, stručnjaci iz brojnih organizacija civilnog društva koji svakodnevno rade s djecom i mladima.

Provedene aktivnosti i suradnja s udrugom „Mentor“ vrednovane su od strane brojnih stručnih suradnika u institucijama odgoja i obrazovanja i socijalne skrbi.

Iz preporuka naših suradnika izdvajamo:

OŠ „Split 3“, Split: *„Kao stručni suradnici prepoznajemo vrijednost i značaj edukacije roditelja i osnaživanje njihove kompetencije u odgoju djece, a zbog velikog broja razrednih odjela nismo u mogućnosti zadovoljiti potrebe škole“; „Zadovoljni smo ostvarenom suradnjom te stručnim pristupom udruge Mentor. Njihov program namijenjen djeci, mladima i roditeljima rado preporučujemo za daljnju provedbu.“*

„II. Gimnazija“, Split: *„Roditelji su u povratnim informacijama iskazali iznimno zadovoljstvo podizanjem svijesti o potrebi usklađivanja obiteljskog i profesionalnog života. Povećana im je razina znanja i vještina za učinkovito ispunjavanje roditeljskih uloga. Usvajali su vještine aktivnog slušanja i asertivne komunikacije te promišljali o osobnim granicama i odgovornosti. Svi sudionici radionica bili su izrazito zadovoljni sadržajem i voditeljicom te*

Školom koja je prepoznala važnost navedenih sadržaja. II. Gimnazija očekuje i raduje se nastavku suradnje s udrugom Mentor na dobrobit naših učenika, roditelja i profesora.”

Ekonomska i upravna škola Split: *„Učenici i razrednici su iskazali zadovoljstvo projektnim aktivnostima kroz radionice kao i voditeljima koje su pokazale iznimnu stručnost i strpljenje u realizaciji istih.“*

Centar za socijalnu skrb Split: *„Korisnici su izrazili veliku potrebu za uključenjem i zadovoljstvo sudjelovanja na radionicama, što također djelatnicima naše ustanove olakšava rad i pozitivno utječe na ostvarenje dugoročnih ciljeva individualnog plana promjene korisnika. Slijedom toga, pružamo podršku i potporu udruzi Mentor s nadom da će se naš rad i dalje kvalitetno razvijati, na obostrano zadovoljstvo, a na dobrobit naših korisnika.“*

Zrinka Perić, socijalna radnica, Centar za socijalnu skrb Split: *“Partnerstvo s udrugom Mentor kroz projekt „Iskra plus“ značajno je pridonijelo radu Centra za socijalnu skrb Split u zaštiti prava djece i poboljšanju kvalitete života svih članova obitelji koji prolaze kroz teška životna razdoblja. Dugogodišnjom suradnjom stručnjaka udruge Mentor i Centra ispitane su aktualne potrebe korisnika zajednice kako bi se pružila stručna pomoć u savladavanju specifičnih problema današnjih obitelji i specifičnih potreba djece. Projektom je ostvarena jedinstvena mogućnost uključivanja roditelja koji su u procesu razvoda braka u radionice usmjerene razvijanju roditeljskih vještina. Time ovaj projekt predstavlja snažan doprinos adekvatnom suočavanju sa suvremenim izazovima socijalnog rada (prevencijom konfliktnih odnosa roditelja i prevencijom razvoja rizičnih ponašanja djece). Redovitim višegodišnjim upućivanjem roditelja u radionice, projekt je prepoznat među stručnim djelatnicima i korisnicima koji danas i samoinicijativno odabiru ovu vrstu usluge.”*

1.4. Vrijednosti udruge Mentor

Temeljne vrijednosti udruge Mentor su visoka razina stručnosti i posvećenosti korisnicima te timski duh koji gradimo vodeći računa o potrebama tima i uvažavajući specifične potrebe naših korisnika. Kvaliteta usluge i poštivanje digniteta korisnika, suradnika i donatora utkani su u programe i projekte koje provodimo te su prepoznati kroz povratne informacije naših korisnika i suradnika.

Svi stručni suradnici uključeni u projektne aktivnosti u radu s korisnicima poštuju njihova ljudska i dječja prava, uz pridavanje posebne pozornosti zaštiti tjelesnog i psihološkog integriteta korisnika, uvažavanju individualnosti korisnika, postupanju jednako prema svim korisnicima bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, uvažavanju mišljenja i slobodu izražavanja.

Privatnost naših korisnika štitimo u skladu s Općom odredbom o zaštiti podataka, svi su podaci i informacije o korisnicima stečene od strane voditeljice projekata, izvoditeljica aktivnosti i djelatnika partnerskih ustanova strogo povjerljive. Pristup osobnim podacima imaju samo djelatnici koji su u direktnom kontaktu s korisnicima te pojedini davatelji financijskih sredstava u skladu s uvjetima financiranja, o čemu su svi korisnici obaviješteni prije početka sudjelovanja u aktivnostima i za što daju svoju suglasnost.

U polazišnim dokumentima za izradu strateškog plana 2023. – 2026. korišteni su lokalni, županijski i nacionalni strateški dokumenti i zakoni, te istraživanja i međunarodni dokumenti, koji čine pravni i institucionalni okvir za rad i djelovanje udruge.

2. ANALIZA OKRUŽENJA

Vrijeme u kojemu živimo i djelujemo obilježeno je velikim, nepredvidivim i, za mnoge, teško premostivim izazovima. Na samom početku 2020. godine susreli smo se s velikom zdravstvenom krizom uzrokovanom pandemijom koronavirusa koja je pogodila cijeli svijet. Posljedice koje je imala i koje ćemo tek sponznati, očituju se nažalost u poteškoćama s mentalnim zdravljem kod djece, mladih i odraslih osoba. 2020. godinu obilježili su i razorni potresi koji su pogodili sjever Hrvatske. U veljači 2022. godine pogodila nas je i vijest o početku rata u Ukrajini, koji u vrijeme pisanja ovog dokumenta ulazi u drugu godinu. Istodobno se građani naše države suočavaju s ekonomskom krizom, inflacijom i povećanjem svih životnih troškova, sve s prelaskom na euro kao službenu valutu. Sve ove okolnosti dodatno su narušile ionako lošu mentalnu sliku našeg društva. U nastavku donosimo kratki pregled stanja i potreba ključnih dionika naše udruge.

2.1. Dionici udruge Mentor i njihove potrebe

Dionici Mentora su: korisnici (djeca i mladi, roditelji, stručnjaci u sustavu odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi), građani i građanke (šira javnost), organizacije civilnoga društva, institucije, donatori, političke stranke, lokalna vlast, mediji. U narednom dijelu se posebno bavimo analizom potreba korisnika, dok su potrebe i interesi ostalih dionika kao i njihov utjecaj i značaj za rad udruge analizirani na različitim mjestima u samom dokumentu.

2.1.1. Djeca i mladi

Naša primarna ciljana grupa su djeca i mladi, a potom i svi ostali koji su u izravnom, neposrednom kontaktu s njima – to su njihovi roditelji, učitelji, socijalni radnici, školski liječnici. Povećanje razine znanja i mogućnosti djelovanja osnažuju i daju sigurnost u radu s djecom i mladima, kako u njihovu odgoju, u svakodnevnom odnosu s njima, tako i u situacijama koje mogu biti rizične tijekom odrastanja.

Većina naših programa usmjerena je jačanju socijalnih i emocionalnih vještina djece i mladih s ciljem prevencije rizičnih ponašanja i socijalne isključenosti. Pritom programom za djecu i mlade obuhvaćamo uzrast od 11 do 25 godina, odnosno osnovnoškolce, srednjoškolce, studente. To su mladi od razdoblja adolescencije do početka mlađe odrasle dobi. Adolescencija je iznimno važno i osjetljivo životno razdoblje praćeno intenzivnim socijalnim, psihološkim i biološkim razvojem. Stoga nije neuobičajeno da na putu odrastanja adolescenti postaju skloni traženju uzbuđenja i eksperimentiranju (Cousijn, Luijten i Feldstein Ewing, 2019). Rezultati istraživanja u Hrvatskoj i u svijetu upućuju na to da, u odnosu na odrasle i djecu, adolescenti u većoj mjeri manifestiraju različite probleme u ponašanju kao što su: konzumacija duhana, alkohola, droga, kockanje, spolno rizična ponašanja i druge internalizirane ili eksternalizirane probleme.

Odrastanje u digitalnom dobu uvelike se razlikuje od prijašnjih generacija, jer su djeca i mladi pod većim pritiskom, ne samo od strane obitelji i obrazovnih ustanova, nego i vršnjaka. Socijalizacija s vršnjacima se ne odvija više samo u školi i na igralištu, već se odvija gotovo neprekidno na društvenim mrežama. Adolescenti postaju sve zaokupljeniji virtualnim svijetom i samo-prezentacijom na društvenim mrežama. Očekivanja koja se pred njih postavljaju sve su veća, što predstavlja znatan pritisak na njihovu dobrobit i mentalno

zdravlje. Adolescentima se svakodnevno servira ogromna količina sadržaja, a istodobno ih se ne upozorava i ne uči o važnosti mentalnog zdravlja, niti medijske pismenosti, zbog čega oni na svoju ruku koriste društvene mreže i Internet općenito, bez razmišljanja o mogućim negativnim posljedicama. Domaća istraživanja pokazuju da gotovo svi adolescenti imaju pristup internetu od kuće (99.5%), 95.1% putem mobitela, a 77.9% u školi. Svaki treći adolescent društvene mreže koristi od 3 do 5 sati dnevno, a svaki peti adolescent više od 5 sati dnevno. U Splitsko-dalmatinskoj županiji 96,9% osnovnoškolaca ima pristup Internetu putem pametnog telefona, a prosječna dob u kojoj počinju koristiti Internet je 8 godina. Djeca najčešće koriste internet za gledanje videa, slušanje glazbe, komuniciranje s prijateljima te korištenje društvenih mreža. U prikupljenim podacima najviše zabrinjava to da se gotovo polovina ispitanе djece koristi Internetom bez nadzora i prisutnosti odraslih (Navike korištenja interneta kod učenika osnovnih i srednjih škola u Splitsko-dalmatinskoj županiji 2018., Društvena online iskustva i mentalno zdravlje mladih 2019.) Treba istaknuti i ovisnost o internetskoj komunikaciji i društvenim mrežama, kojoj su podložna djeca i mladi nesigurni u sebe, smanjenog samopouzdanja te slabije razvijenih socijalnih i emocionalnih vještina, koji zbog anksioznosti i stresa koje im stvaraju neposredne interakcije, kontakte i stvarno upoznavanje novih ljudi zamjenjuju internetskim interakcijama koje im pružaju lažan osjećaj sigurnosti i socijalne uspješnosti. Posljedice ovisnosti o internetu najčešće se očituju u zanemarivanju prijatelja i obaveza, problemima u školi, poremećaju spavanja i prehrane te narušenim obiteljskim odnosima, a moguće su i različite tjelesne posljedice (Đonđ Perković, eduvizija.hr, pristupljeno: 2019.) U Hrvatskoj istraživanja pokazuju da se kod 36,2% učenika javljaju znakovi ovisnosti o internetu, dok 50,7% učenika sudjeluje u raznim pojavnim oblicima elektroničkoga nasilja (Vejmelka, 2016).

Svjetska zdravstvena organizacija već niz godina upozorava na epidemiološke podatke mentalnih poremećaja kod djece i mladih. U Hrvatskoj je prema dostupnim podacima učestalost mentalnih poremećaja u dobnoj skupini od 10 do 19 godina 11,5 posto, odnosno procjenjuje se da oko 49.272 djevojčica i dječaka živi s nekim od mentalnih poremećaja. (Svi podaci preuzeti iz izvješća Stanje djece u svijetu 2021. sa sloganom „On My Mind: promoting, protecting and caring for children’s mental health“). S ulaskom u četvrtu godinu pandemije COVID-19, mentalno zdravlje i dobrobit djece i mladih i dalje je itekako ugroženo. Globalno je najmanje 1 od 7 djece izravno pogođeno zatvaranjima i ograničenjima, dok je više od 1,6 milijardi djece pretrpjelo neki oblik gubitka u polju obrazovanja. Zbog prekida redovnih životnih rutina, obrazovanja i rekreacije, kao i brige za obiteljske prihode i zdravlje mnogi mladi ljudi osjećaju strah, ljutnju i zabrinutost za svoju budućnost. Navedeno potvrđuju i druga istraživanja provedena s mladima u Hrvatskoj. U recentnom istraživanju utjecaja pandemije na psihološku dobrobit kod značajnog dijela mladih uočene su promjene psihološkog funkcioniranja koje zahtijevaju dodatnu podršku. Dobiveni podaci su pokazali da je kod 1 od 10 mladih (9%) prisutna klinički značajna anksiozna i/ili depresivna simptomatologija. Svaka sedma mlada osoba (15%) suočava se sa značajnom razinom simptoma posttraumatskog stresa, odnosno promjena emocionalnosti i ponašanja koja se javljaju kao posljedica iskustva koje može biti opisano kao traumatično. Kod velikog dijela mladih prisutne su teškoće koncentriranja (56%) uznemirenost pri sjećanju na stresni događaj (51%), emocionalna osjetljivost/plašljivost (51%), nametajući sadržaji (49%) i izbjegavanje neugodnih sjećanja i osjećaja (44%). Dodatno, mladi pokazuju izražene simptome anksioznosti i pojačane brige – istraživanje pokazuje da se čak troje od četvero mladih u prethodnom periodu suočilo sa strahom od neuspjeha (74%), a 60% s anksioznošću u socijalnim situacijama. Kod gotovo polovice mladih uočeni su osjećaji tuge i

praznine, zabrinutost za sigurnost članova obitelji i strah od boravka samo kod kuće (Buljan Flander i sur., 2021).

Važno je spomenuti i korištenje psihoaktivnih tvari kod djece i mladih. Dostupni su nam podaci iz zadnjeg vala ESPAD istraživanja provedenog 2019. godine 90% hrvatskih petnaestogodišnjaka bar jednom u životu konzumiralo je alkohol, a 58% ga je konzumiralo posljednjih mjesec dana. Svaki treći petnaestogodišnjak u europskom uzorku prvo alkoholno piće popio je s 13 godina ili ranije dok je u hrvatskom uzorku ranu konzumaciju prijavilo 42% sudionika (ESPAD Group, 2020a; 2020b). Europski i hrvatski trendovi konzumacije alkohola među mladima zabrinjavaju su, stoga su epidemiološki podatci i detektiranje čimbenika koji doprinose pijenju mladih od prioritetne važnosti za planiranje pravovremenih i učinkovitih preventivnih intervencija. Kao glavni povod početka uzimanja neopijatnih psihoaktivnih sredstva, prema njihovim izjavama, liječene osobe najčešće navode utjecaj vršnjaka ili partnera (26,4%), zatim znatiželju (20,3%), psihološke probleme (13,7%), zabavu (13,3%), želju za samopotvrđivanjem (10,5%), dosadu (8,5%) te probleme u obitelji (4,8%). Gotovo svaki treći liječeni zbog uzimanja opijata je izjavio da je povod uzimanja opijata bio utjecaj vršnjaka ili partnera (30,6%).

Bihevioralne ovisnosti također mogu imati za posljedicu izmijenjeno ponašanje osobe, financijske probleme, narušene obiteljske i partnerske odnose, lošiji školski uspjeh, narušavanje fizičkog zdravlja, depresiju, samoubojstvo i sl. Dostupni podaci pokazuju kako se 72.9% hrvatskih srednjoškolaca kockalo/kladilo bar jednom u životu, a čak njih 12.9% zadovoljava kriterije za visoku razinu problema povezanih s kockanjem (Ricijaš i sur. 2016, prema Maglica, 2018).

Vršnjačko nasilje je veliki problem među adolescentima općenito pa tako i u Hrvatskoj. Doba adolescencije je izrazito obilježeno potrebom za identifikacijom i uzorima, a vršnjački odnosi postaju sve važniji, kao preferirani oblik podrške. Pored toga, prisutan je i vršnjački pritisak, kojem se nesigurni i povodljivi adolescenti teško odupiru, što može dovesti do devijantnog ponašanja. Istraživanje Ricijaš i Lebedina – Manzoni (2013) pokazuje da se samopoštovanje i pozitivna slika o sebi dovode u vezu s visokim stupnjem otpornosti pritisku vršnjaka. Adolescenti s višim stupnjem samopoštovanja osjećaju se zadovoljnijima sobom što im može dati osjećaj sigurnosti te se manje trude zadovoljiti očekivanja vršnjaka. Pritom su djeca koja se ne znaju oduprijeti pritisku vršnjaka nerijetko žrtve vršnjačkog nasilja koje, ako se na vrijeme ne prepozna i ne prekine, može imati dalekosežne negativne posljedice za svakog sudionika. Prema istraživanju "Pozitivan razvoj adolescenata u Hrvatskoj" u Splitu jednom tjedno ili češće nasilju svjedoči 9,7% učenika, a jednom mjesečno ili češće čak njih 39,8%, pritom doživljava nasilje jednom tjedno ili češće 2,6%, odnosno jednom mjesečno ili češće 17,9% učenika, prisutni su i izostanci iz škole zbog straha od nasilja, doživljavanje prijetnji oružjem, sudjelovanje u tučnjavama. Važno je također spomenuti kako je dijelom nasilje, kao i gotovo svi aspekti socijalizacije mladih, premješteno u virtualni prostor te je 14-20% mladih izloženo je cyberbullyngu.

Važno je spomenuti i poremećaje prehrane od kojih u Hrvatskoj, prema procjenama, boluje 35.000 i 45.000 osoba (Sambol i Cikač; 2015 prema Mačković 2017). Ovim je tipom poremećaja zahvaćeno više djevojaka nego mladića. Percepcija tjelesne težine i zadovoljstva tijelom, među onima kojima je dijagnosticiran poremećaj prehrane, u većoj je mjeri narušena djevojkama s niskim samopoštovanjem (Pehar, 2016).

Imajući na umu izazove s kojima se adolescenti susreću, uvjete u kojima odrastaju i nove rizike za njihovo zdravlje i sveopću dobrobit, razvijamo programe prevencije rizičnih ponašanja temeljene na dokazano učinkovitim metodama jačanja socijalnih i emocionalnih vještina djece i mladih te školskog uspjeha (pomoć u učenju). Osim toga kroz svoje aktivnosti nudimo prostor mladima za upoznavanje vršnjaka koji su im slični te za kvalitetnije provođenje slobodnog vremena.

2.1.2. Roditelji (obitelj)

Suvremeno društvo obilježava zdravstvena i ekonomska kriza globalnih razmjera, koja neminovno utječe na sve članove obitelji (pritisak nesigurnog zaposlenja, pitanje egzistencije, promjene nekih životnih navika). Takav snažan ekonomski i gospodarski pritisak ne utječe samo na životni standard obitelji već i na odnose između partnera te na odnose između roditelja i djece i na kvalitetu odgoja.

Sociodemografske karakteristike: oba spola (iskustvo pokazuje da su ipak majke češće direktne korisnice), 35-55 godina, različitog socio-ekonomskog statusa. Veliki dio uključenih roditelja pripada srednjoj odrasloj dobi (40+) te su njihova djeca najčešće u razdoblju adolescencije. Problemi s kojima se ova ciljna skupina susreće povezani su s brigom o obitelji, karijeri i zdravlju: nezadovoljavanje osobnih potreba, izazovi u braku i roditeljstvu, suočavanje s fizičkim i emocionalnim promjenama povezanim sa razdobljem života u kojem se nalaze. U kontekstu roditeljstva izazovi se odnose na gubitak autoriteta stečenom ulogom roditelja, nesigurnost, nedostatak vještina i znanja za adekvatnu odgojnu uključenost i utjecaj te nošenje s rizičnim ponašanjima djece. Neki autori ovu dob nazivaju i "Sendvič generacijom" opisujući sredovječne ljude na mjestu koje zahtjeva brigu o djeci adolescentima i o svojim ostarjelim roditeljima. Generacijski jaz između današnjih roditelja i njihove djece je vrlo izražen, jer su odrastali u bitno drugačijem povijesnom i kulturološkom kontekstu pa je to čest uzrok njihovih nesporazuma i nerazumijevanja.

Današnji način života uključuje izražene napore za osiguravanjem egzistencijalnih potreba, nedostatak vremena za obiteljsku interakciju i komunikaciju te narušenu tradicionalnu poziciju roditelja kao ulogom stečenog autoriteta. Sve ovo utječe i na loše snalaženje u roditeljskoj ulozi: zabrinuti za golu egzistenciju mnogi zakazuju u nekim ili mnogim aspektima roditeljstva, pa su djeca često osamljena na putu odrastanja, prestrašena, tužna i nezadovoljna. Roditelji su nesigurni u svoje odgojne postupke, nedovoljno upoznati sa razvojnim fazama djece i adekvatnim odgojnim pristupima i stilovima kojima mogu dodatno ojačati protektivnu ulogu obitelji. Skloni su raditi stvari umjesto djece, zaboravljajući ih poučavati da u skladu sa svojim razvojnim mogućnostima samostalno obavljaju zadatke. Iskustva iz prakse pokazuju da često dolazi do zamjene uloga u obitelji i da roditelji, u najboljim namjerama, djeci daju previše slobode kojoj nisu dorasla. Sloboda i pravo uključuje i odgovornost prema sebi i prema drugima, a odgoj za odgovornost u opisanim slučajevima često izostaje.

Kada ne uspijeva prevladati zahtjeve razvojnih faza i životnih ciklusa, sama obitelj postaje izvor stresa. Preopterećenost višestrukim zahtjevima i ograničenost resursa kojima pojedinac raspolaže, osobu dovode u situaciju da vrši prisilan izbor između brojnih obveza gdje se ona odlučuje za jednu nauštrb druge (Dobrotić, Laklija 2008). Roditelji se suočavaju sa svakodnevnim stresorima, a negativni se učinci tih dnevnih zahtjeva mogu kumulirati i

utjecati na kvalitetu roditeljstva i odnosa roditelja i djeteta (Crnic i Low, 2002; Deater Deckard, 1998). U uobičajenim okolnostima, ovi stresori uključuju izazove obavljanja svih dnevnih obveza i usklađivanje rasporeda članova obitelji, pronalazak ravnoteže između obiteljske i profesionalne uloge, izazove koje donose različite razvojne faze djeteta, zatim nezaposlenost, siromaštvo, različite bolesti, razvod (prema McKenry i Price, 2005).

Dio obitelji se zbog napetosti i nesigurnosti pojačano sukobljava, u medijima svakodnevno čitamo o povećanju obiteljskog nasilja uslijed pandemije. O povećanju razine sukoba u obitelji govore rezultati istraživanja koje pokazuje da svaki četvrti roditelj (25,8%) izvještava o porastu sukoba s djecom (Jokić Begić i sur., 2020). Kada je riječ o odgojnim postupcima koji su povezani sa sukobima, 77,6% roditelja izvijestilo je da barem jednom podižu ton glasa ili viču na dijete, u 42,3% slučajeva barem jednom su oduzeli djetetu neku privilegiju, u 28,8% slučajeva roditelji su koristili tehniku isključivanja, a u 5,5% slučajeva barem su jednom fizički kaznili dijete (Buljan Flander i sur., 2021).

S obzirom na potrebu za balansiranjem obveza i odgovaranja na sve veće potrebe djece za podrškom, ne iznenađuje podatak da prema istraživanju Buljan Flander i sur. (2021) svaki peti roditelj ima povišenu razinu depresivnosti, svaki četvrti roditelj povišenu razinu anksioznosti, dok značajan broj roditelja (41,6%) osjeća povišenu razinu stresa. Istraživanje Jokić Begić i sur. (2020) dodatno ukazuje na narušeno mentalno zdravlje roditelja - 35-40% njih ima povišene rezultate na mjerama anksioznosti, depresivnosti i stresa, pri čemu ih 15-20% ima jako ili ekstremno visoke rezultate. Način na koji se roditelji nose sa povećanim zahtjevima i svakodnevnim stresom neminovno se odražava na djecu. Istraživanja pokazuju da je roditeljsko doživljavanje negativnih emocija i doživljaj stresa povezano s osjećajem uznemirenosti kod njihove djece, odnosno izraženim osjećajem napetosti i straha (Trupković, 2021).

U našem društvu generalno ne postoji svijest o odgovornosti za vlastito mentalno i fizičko zdravlje, pa se ljudi obraćaju stručnjacima tek kada im je ono ozbiljno ugroženo, a o mentalnim problemima se ne usuđuju pričati ni sa najbližima. Posebno važnim smatramo razvoj odgovornosti roditelja za očuvanje mentalnog zdravlja budući da oni nose i odgovornost za zdravlje svoje djece.

Kako navodi Maglica (2021) danas postoji snažan konsenzus znanstvenika da obiteljska privrženost i kohezija, kvalitetni obiteljski odnosi, zadovoljstvo unutar obitelji i kvalitetna komunikacija predstavljaju obiteljske zaštitne čimbenike koji štite mentalno zdravlje, doprinose osjećaju dobrobiti pojedinca i preveniraju probleme u ponašanju kod djece (Alm, Laftam, Sivertsson i Bohman, 2020; Reed i sur., 2015; Luthar i Zelazo, 2003, Masten, 2001, prema Velez, Braver, Cookston, Fabricius i Parke, 2020). Osim navedenoga, kada su u pitanju adolescenti, odnos roditelja i djeteta temeljen na znanju roditelja o aktivnostima svojega djeteta i njihovoj kvalitetnoj komunikaciji, drži se ključnim elementom roditeljstva koji predstavlja zaštitni čimbenik za razvoj mlade osobe (Keijsers i sur. 2010; Kapetanovic i Boson, 2020).

2.1.3. Stručnjaci u sustavu odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi

Kroz projektne aktivnosti koje su usmjerene stručnjacima koji rade s djecom i mladima, Mentor se obraća stručnim službama u školama, razrednicima i nastavnicima, stručnjacima u ustanovama socijalne skrbi te u organizacijama civilnog društva koji rade s djecom i mladima.

Stručnjaci u odgojno-obrazovnim ustanovama često su, uz roditelje, prvi koji detektiraju rizična ponašanja kod djece i mladih, zbog čega je i njih, s ciljem što ranije detekcije i pravodobne intervencije, potrebno dodatno osnažiti za rad s ranjivim i rizičnim skupinama. Istraživanje provedeno 2018. među stručnjacima u odgoju i obrazovanju (učiteljima, nastavnicima, stručnim suradnicima, ravnateljima) pokazalo je da postoje brojni mitovi, stereotipi i pogrešna shvaćanja i nerazumijevanje i u javnosti i među djelatnicima različitih zanimanja (npr. zdravstvenih djelatnika, odgojno-obrazovnih djelatnika) povezano s mentalnim zdravljem djece i mladih. Nažalost, upravo takve predrasude i stavovi naj snažnije su prepreke za traženje pomoći i pravodobnu intervenciju. Isto istraživanje pokazalo je da gotovo svi (97,7 %) ispitanici pokazuju spremnost potražiti pomoć za učenike s problemom, ali se osjećaju nesigurno (70,6 %) u vlastite sposobnosti pružanja pomoći, što jasno ukazuje na potrebu da se unaprijede vještine pružanja psihološke prve pomoći i podrške djeci i mladima u školskom okruženju (Muslić, Markelić, Vulić-Prtorić, Ivasović, Jovičić Burić, 2018.)

Stručnjaci koji u okviru javnih ustanova i organizacija civilnog društva svakodnevno rade s ranjivim skupinama, susreću se u svom radu s različitim problemima: preopterećenost zahtjevima školskih kurikuluma i administrativnim poslovima, veliki broj djece ili veliko područje kojeg svojim radom pokrivaju, nespecifične teškoće u ponašanju djece i mladih, i paralelno, nedostatak vremena da se intenzivnije posvete pojedinom problemu, nedostatak vještina za suočavanje s rizičnim ponašanjima mladih, otpor suradnji od strane roditelja ili kolega.

Stručnjaci iz ovih profesija često su u ulozi suradnika u našim programima, stoga je procjena potreba, između ostalog, rezultat suradnje i direktnog rada s njima. Profesionalna i osobna kompetencija stručnjaka u sustavu odgoja i obrazovanja, zdravstva i socijalne skrbi uključuje cjeloživotno učenje i primjenu inovativnih metoda i pristupa u radu s djecom i mladima. Obraćaju nam se sa zahtjevima za pomoć u provedbi preventivnih programa, ili sa zahtjevima za edukaciju o provedbi preventivnih programa.

U dosadašnjem radu udruga Mentor surađivala je s više od 250 stručnjaka - odgojno-obrazovnih djelatnika osnovnih i srednjih škola s područja cijele Splitsko-dalmatinske županije, socijalnih radnika, radnika u zdravstvu (kroz projekte O alkoholu imaju pravo znati, PUP - Prevencijom u praksi, MOVE - Savjetodavni rad s mladima rizičnih ponašanja, kao i kroz projekte za djecu, mlade i roditelje).

Sociodemografske karakteristike stručnjaka su: oba spola, dob od 25-50 godina.

2.1.4. Građani i građanke

Svim našim programima izravno usmjerenima na djecu, mlade, roditelje i stručnjake, izravno ili neizravno obuhvaćamo i građane iz lokalne zajednice ili šireg područja, Splitsko-dalmatinske županije. U kontekstu gospodarske krize, nesigurnosti, stresnog načina života - važno je da građani budu osviješteni o očuvanju vlastitog mentalnog zdravlja kao preduvjeta za vlastitu dobrobit. Također je važno da u lokalnoj zajednici postoje organizacije koje im mogu pružiti podršku i pomoć u očuvanju vlastitog zdravlja, a udruga Mentor to čini informiranjem i informativnim savjetovanjem građana, poticanjem na aktivno sudjelovanje u zajednici i izgradnju društvenog kapitala. Nezaposleni građani u lokalnoj zajednici bili su primarna korisnička skupina našeg prvog ESF projekta „D.O.T.S. – Djelotvoran odgovor na traumu i stres“. Također su obuhvaćeni i volonterskim programom u kojeg se uključuju kao volonteri ili kao korisnici aktivnosti koje volonteri provode u lokalnoj zajednici. Usto, pokretanjem gospodarske djelatnosti omogućili smo građanima iz lokalne zajednice pristup dodatnim, naplativim aktivnostima – primarno psihološkom i psihoterapijskom savjetovanju, edukacijama, autogenom treningu i sl.

3. STRATEŠKI PRIORITETI 2023. - 2026.

Imajući na umu potrebe i probleme u našoj lokalnoj zajednici te na županijskoj i nacionalnoj razini, te uvažavajući unutarnje organizacijske i stručne kapacitete, udruga Mentor nastavlja svoje djelovanje u sljedeće četiri godine na utemeljenim strateškim prioritetima.

1. Poticati mlade na proaktivnost u traženju načina da očuvaju mentalno zdravlje

2. Osnajiti roditelje za odgovornost u području skrbi za vlastito mentalno zdravlje i mentalno zdravlje djece i mladih

3. Unaprijediti kompetencije stručnjaka iz pomažućih profesija za prepoznavanje i odgovaranje na potrebe djece, mladih i roditelja

4. Ojačati prepoznatljivost udruge Mentor kao kredibilnog dionika u zaštiti mentalnog zdravlja djece, mladih i građana

Da bi se smanjio teret mentalnih poremećaja, neophodno je da se veća pažnja usmjeri na prevenciju i unapređenje mentalnog zdravlja. Važnost kvalitetne prevencije na prvom je mjestu, gdje se kroz edukaciju i razne aktivnosti, kako djece i mladih, tako i roditelja, pokušava potaknuti svijest o postojećim problemima.

Pristup tima udruge Mentor je obrazovni, usredotočen na podizanje svijesti građana i građanki o važnosti preuzimanja proaktivne uloge za stanje vlastitog zdravlja, i to putem informiranja, savjetovanja i psihoedukativnih radionica, uz primjenu inovativnih metoda poučavanja. Dodatno, naš fokus je i na poticanju socijalne uključenosti, koja osigurava socijalnu integraciju i participaciju. Pristup i teme kojima se bavimo udrugu su učinile prepoznatljivom i poželjnom partnerskom organizacijom različitih aktera u zajednici, što nam je dodatni poticaj za usmjeravanje organizacijskog rasta.

U nastavku ćemo donijeti pregled indikatora uspješnosti djelovanja u skladu s pojedinim prioritetima i strateškim ciljevima koji su postavljeni u prošlom strateškom razdoblju, a koji ostaju relevantni i u narednom.

3.1. Strateški prioritet 1. Poticati djecu i mlade na proaktivnost u traženju načina da očuvaju mentalno zdravlje

Zaštita zdravlja mladih i posljedice negativnih trendova u populaciji mladih kao dugoročno najvažnijem resursu svake zajednice zahtijevaju osobitu pozornost i angažman kako bi se stvarali uvjeti u kojima će mladi razvijati sve svoje potencijale za uspješno suočavanje sa razvojnim zadacima. Neophodno je razvijati zaštitne čimbenike, kao uvjete koji štite mlade ljude od negativnih posljedica izloženosti stresu i riziku, što postizemo kroz programe jačanja socijalnih i emocionalnih vještina djece i mladih.

Strateški ciljevi:

1.1. Jačati socijalne i emocionalne vještine djece i mladih koje reduciraju rizične čimbenike i podižu razinu osobne kompetencije u razrješavanju problemskih/stresnih situacija

1.2. Povećati razinu znanja djece i mladih, a posebno onih u riziku, o svim oblicima rizičnih ponašanja (ovisnost, nasilje, rizična ponašanja u prometu, seksualno-rizična ponašanja, autoagresivna i drugi oblici ponašanja koja predstavljaju razvojni rizik za djecu i mlade, njihove obitelji i širu zajednicu)

1.3. Osvijestiti mlade o važnosti aktivnog sudjelovanja u društvu, o njihovim pravima i mogućnostima za djelovanje te podići razinu znanja i vještina mladih koje su potrebne za proaktivno djelovanje

Ključni pokazatelji napretka do kraja 2022. godine	Ostvareni rezultati u razdoblju 2019. – 2022.	Planirani pokazatelji napretka do kraja 2026. godine
- Kroz program edukacije i grupne podrške razvijene socijalne i emocionalne vještine ključne za odolijevanje rizičnim ponašanjima kod najmanje <u>120 djece i mladih</u> u riziku (osnovnoškolci, 11-14 godina) - Kod <u>60 učenika</u> srednjih škola povećana razina znanja o rizičnim ponašanjima, razvijena znanja i vještine potrebne za aktivno sudjelovanje u zajednici, mladi osposobljeni za vršnjačku edukaciju u području prevencije rizičnih ponašanja - <u>1600 mladih</u> osviješteno o važnosti očuvanja zdravlja, aktivnom djelovanju u zajednici i dobitima volontiranja, kroz motivacijske radionice i vršnjačku edukaciju u srednjim školama - Kroz pomoć u učenju poboljšan školski uspjeh za <u>50 djece</u>, korisnika projekata - <u>15 mladih</u> aktivno i redovito volontira u udruzi Mentor u	- Kroz program edukacije i grupne podrške razvijene socijalne i emocionalne vještine ključne za odolijevanje rizičnim ponašanjima kod najmanje <u>152 djece i mladih</u> u riziku (127%) - Kod <u>88 učenika</u> srednjih škola povećana razina znanja o rizičnim ponašanjima, razvijena znanja i vještine potrebne za aktivno sudjelovanje u zajednici, mladi osposobljeni za vršnjačku edukaciju u području prevencije rizičnih ponašanja (147%) - <u>1237 mladih</u> osviješteno o važnosti očuvanja zdravlja, aktivnom djelovanju u zajednici i dobitima volontiranja, kroz motivacijske radionice i vršnjačku edukaciju u srednjim školama (77,31%) - Kroz pomoć u učenju poboljšan školski uspjeh za <u>38 djece</u>, korisnika projekata (76%) - <u>49 mladih</u> aktivno je i redovito volontiralo u udruzi Mentor kroz posljednje 4 godine, u	- Kroz program edukacije i grupne podrške razvijene socijalne i emocionalne vještine ključne za odolijevanje rizičnim ponašanjima kod najmanje <u>160 djece i mladih</u> u riziku (osnovnoškolci, 11-14 godina, program Snaga je u meni) - Kod <u>140 učenika</u> srednjih škola povećana razina znanja o rizičnim ponašanjima, razvijena znanja i vještine potrebne za aktivno sudjelovanje u zajednici, mladi osposobljeni za vršnjačku edukaciju u području prevencije rizičnih ponašanja (program POMAK) - <u>2000 mladih</u> osviješteno o važnosti očuvanja zdravlja, aktivnom djelovanju u zajednici i dobitima volontiranja, kroz radionice u srednjim školama, fakultetima, putem društvenih mreža - Kroz pomoć u učenju poboljšan školski uspjeh za <u>40 djece</u>, korisnika projekata (Snaga je u meni)

aktivnostima vezanima uz očuvanje zdravlja i prevenciju rizičnih ponašanja	aktivnostima vezanima uz očuvanje zdravlja i prevenciju rizičnih ponašanja (327%)	- <u>20 novih volontera</u> uključeno u rad udruge, aktivno i redovito volontira u aktivnostima vezanima uz očuvanje zdravlja i prevenciju rizičnih ponašanja

Opisane ciljeve ostvarit ćemo kroz aktivnosti programa za djecu i mlade koje uključuju edukaciju, vršnjačku edukaciju, grupnu podršku, volonterske aktivnosti djece i mladih te kroz umrežavanje na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Djeca i mladi uključit će se u cikluse interaktivnih radionica na kojima se obrađuju teme specifične za njihovu dob i potrebe. Pritom ćemo koristiti raznolike neformalne metode kako bismo zadovoljili različite preferencije učenja naših korisnika, uvažavajući heterogenost unutar korpusa mladih. Također će korisnici biti uključeni i u radionice grupne podrške gdje će, unutar grupe, s voditeljicama s kojima su prethodno razvili odnos povjerenja, imati priliku razgovarati o vlastitim situacijama i poteškoćama s kojima se susreću. Djeci i mladima uključenima u aktivnosti udruge Mentor nudimo i mogućnost individualnog savjetovanja s ciljem dodatnog pojašnjavanja i poboljšavanja integracije stečenih znanja i vještina u svakodnevni život.

Volonterski tim udruge donio je vlastitu strategiju djelovanja kojom predviđaju brojne volonterske aktivnosti u lokalnoj zajednici, s ciljem podizanja svijesti građana o aktualnim problemima lokalne zajednice, a posebice vezano uz područje zaštite mentalnog zdravlja.

3.2. Strateški prioritet 2. Osnažiti roditelje za odgovornost u području skrbi za vlastito mentalno zdravlje i mentalno zdravlje djece i mladih

Iako rođenjem djeteta roditelj preuzima jednu od najzahtjevnijih uloga u životu, u Hrvatskoj se ne provodi sustavna edukacija i priprema roditelja za tu važnu ulogu. Stoga je potrebno poučavati roditelje o odgojnoj ulozi jer je roditelj model, uzor i voditelj. Iskustva iz prakse pokazuju da često dolazi do zamjene uloga u obitelji i da roditelji, u najboljim namjerama, djeci daju previše slobode kojoj nisu dorasla. Sloboda i pravo uključuje i odgovornost prema sebi i prema drugima, a odgoj za odgovornost u opisanim slučajevima često izostaje. Iz ovih razloga, područje edukacije roditelja i dalje ostaje jedan od fokusa rada udruge Mentor koja projektnim aktivnostima doprinosi jačanju kompetencija roditelja s ciljem poticanja ostvarivanja svih prava djece i mladih, i to će nastaviti raditi i u narednom četverogodišnjem periodu.

Iako smo u prethodnim godinama imali program ciljano usmjeren na roditelje u razvodu, u posljednje dvije godine izostao je natječaj za projekte usmjerene Prevenciji nasilja nad djecom, a nismo uspjeli ostvariti financijsku podršku kroz druge natječaje usmjerene obitelji, djeci i mladima. Nastavit ćemo nastojanja da ponovno uspostavimo uslugu ovoj populaciji roditelja, budući da vjerujemo kako usmjeravanjem dijela intervencije na roditelje u postupku razvoda braka koji su u riziku, odnosno njihovim uključivanjem u edukaciju, grupnu podršku i savjetovanje, možemo reducirati rizik manipulacije i zlostavljanja/zanemarivanja djece. U literaturi se naglašava kako je uloga stručnjaka za mentalno zdravlje od izuzetne važnosti jer se manipulacija djecom u postupku razvoda, ali i nakon njega još uvijek ne prepoznaje kao oblik obiteljskog nasilja i emocionalnog zlostavljanja i zanemarivanja djece.

Strateški ciljevi

2.1. Podići svijest odraslih, posebno roditelja o važnosti zaštite mentalnog zdravlja te o zaštitnim i rizičnim čimbenicima za pojavnost rizičnih ponašanja kod djece i mladih.

2.2. Razvijati znanja i vještine koje reduciraju rizične čimbenike i podižu razinu osobne kompetencije u razrješavanju problemskih/stresnih situacija.

2.3. Povećati razinu znanja i vještina roditelja potrebnih za kvalitetnije partnerske/roditeljske interakcije, efikasnije preuzimanje roditeljskih uloga i usklađivanje obiteljskog i profesionalnog života.

Ključni pokazatelji napretka do kraja 2022. godine	Ostvareni rezultati u razdoblju 2019. – 2022.	Planirani pokazatelji napretka do kraja 2026. godine
- <u>100 roditelja</u> koji su razvedeni ili u postupku razvoda braka pokazuju promjene u stavovima i ponašanju u partnerskim/roditeljskim interakcijama, efikasnije obavljaju roditeljsku ulogu - <u>800 roditelja</u> uključenih u program "Iskra" osviješteno o potrebi usklađivanja obiteljskog i profesionalnog života - <u>240 roditelja</u> aktivno sudjelevalo u edukativnim radionicama, povećali razinu znanja i vještina potrebnih za učinkovito ispunjavanje roditeljskih uloga	- <u>52 roditelja</u> koji su razvedeni ili u postupku razvoda braka pokazuju promjene u stavovima i ponašanju u partnerskim/roditeljskim interakcijama, efikasnije obavljaju roditeljsku ulogu (52%) - <u>361 roditelja</u> uključenih u program "Iskra" osviješteno o potrebi usklađivanja obiteljskog i profesionalnog života (45%) - <u>413 roditelja</u> aktivno sudjelevalo u edukativnim radionicama, povećali razinu znanja i vještina potrebnih za učinkovito ispunjavanje roditeljskih uloga (172%)	- <u>80 roditelja</u> koji su razvedeni ili u postupku razvoda braka pokazuju promjene u stavovima i ponašanju u partnerskim/roditeljskim interakcijama, efikasnije obavljaju roditeljsku ulogu (planiran nastavak provedbe projekta Iskra Plus) - <u>400 roditelja</u> aktivno sudjelevalo u predavanjima i edukativnim radionicama u okviru projekta „Iskra“ i drugih projekata koje ćemo razviti u sljedećem razdoblju, povećali razinu znanja i vještina potrebnih za učinkovito ispunjavanje roditeljskih uloga

Opisane ciljeve postižemo aktivnostima informiranja, edukacije, grupne podrške i individualnog savjetovanja roditelja. Informiranje se odvija putem tematskih predavanja, podjelom promotivnih materijala i publikacija, istupanjem u medijima.

Edukacije su usmjerene povećanju razine znanja i vještina, korištenjem neformalnih metoda poučavanja. Grupna podrška ima za cilj svojevrsnu superviziju i podršku u primjeni stečenih vještina. Na ovaj način korisnici su osnaženi da djeluju proaktivno u području zaštite vlastitog mentalnog zdravlja i zaštite zdravlja djece i mladih. Roditelji također imaju i mogućnost individualnog savjetovanja s ciljem dodatnog pojašnjavanja i poboljšavanja integracije stečenih znanja i vještina u svakodnevni život.

3.3. Strateški prioritet 3. Unaprijediti kompetencije stručnjaka pomažućih profesija za prepoznavanje i odgovaranje na potrebe roditelja, djece i mladih

Udruga Mentor razvija programe edukacije stručnjaka koji rade u odgojno-obrazovnim ustanovama, psihologa, pedagoga, socijalnih pedagoga, zatim socijalnih radnika. Dio stručnjaka obuhvaćen je aktivnostima udruge kroz projekte usmjerene na djecu, mlade i roditelje - socijalni radnici i djelatnici stručnih službi škola koji upućuju korisnike u projektne aktivnosti.

Stručnjaci u odgojno-obrazovnim ustanovama među prvima su koji detektiraju probleme u ponašanju djece i mladih i potencijalne rizike za njihovo mentalno zdravlje. Preporuka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo je ulaganje dodatnih napora u edukaciju učitelja, nastavnika i drugih odgojno-obrazovnih djelatnika o mentalnom zdravlju djece i mladih. Unaprjeđivanjem mentalno-zdravstvene pismenosti potrebno ih je osnažiti u tom dijelu njihove profesionalne uloge.

U sljedećem strateškom razdoblju nastavljamo kreirati i provoditi projekte kojima ćemo odgovoriti na potrebe stručnjaka.

Strateški ciljevi

3.1. Razvijati svijest stručnjaka iz pomažućih profesija o zaštiti mentalnog zdravlja te o rizičnim čimbenicima za pojavnost rizičnih ponašanja kod djece i mladih

3.2. Unaprjeđivati kompetencije stručnjaka u pomažućim profesijama potrebne za rane detekcije i intervencije kod problema mentalnog zdravlja djece i mladih, kojima će se ti problemi reducirati i spriječiti razvoj poremećaja u ponašanju

3.3. Osnaživati stručnjake za aktivno sudjelovanje u planiranju i provođenju aktivnosti na području zaštite zdravlja i prevencije rizičnih ponašanja.

3.4. Jačati ulogu organizacija civilnog društva i doprinositi razvijanju skrbi za mentalno zdravlje u zajednici (partnerstvo u zajednici)

Ključni pokazatelji napretka do kraja 2022. godine	Ostvareni rezultati u razdoblju 2019. – 2022.	Planirani pokazatelji napretka do kraja 2026. godine
- Unaprijeđene kompetencije za savjetodavni rad s mladima rizičnih ponašanja kod <u>60 stručnjaka</u> u pomažućim profesijama - Stručnjacima pružena podrška u primjeni stečenih vještina u svakodnevnom radu s mladima	- Unaprijeđene kompetencije za savjetodavni rad s mladima rizičnih ponašanja kod <u>62 stručnjaka</u> u pomažućim profesijama (103%) - Stručnjacima pružena podrška u primjeni stečenih vještina u svakodnevnom radu s mladima – u grupnoj	- Unaprijeđene kompetencije za savjetodavni rad s mladima rizičnih ponašanja kod <u>40 stručnjaka</u> u pomažućim profesijama (program Snaga je u meni, 1 MOVE edukacija godišnje) - Osnaženi kapaciteti 360 stručnjaka koji rade s

- Stručnjaci potaknuti da utječu na donositelje odluka kad primijete nedostatke u sustavu	podršci, predavanjima i radionicama sudjelovalo <u>255 stručnjaka</u> - Stručnjaci potaknuti da utječu na donositelje odluka kad primijete nedostatke u sustavu	djecom i mladima u riziku kroz predavanja i radionice - Stručnjaci potaknuti da utječu na donositelje odluka kad primijete nedostatke u sustavu

Kroz svoj rad ćemo nastaviti poticati suradnju, umrežavanje i razmjenu iskustava svih subjekata u zajednici koji se bave zaštitom mentalnog zdravlja i prevencijom rizičnih ponašanja. Organizirat ćemo „MOVE“ edukacije za stručnjake u pomažućim profesijama s područja Splitsko-dalmatinske županije i susjednih županija, zatim online predavanja i radionice za stručnjake na nacionalnoj razini, nastaviti ćemo sudjelovati u konferencijama, okruglim stolovima stručnjaka, javnim savjetovanjima, radnim skupinama itd.

Ovim aktivnostima osnažujemo stručnjake za aktivno djelovanje u prevenciji rizičnih ponašanja, kao i za prepoznavanje nedostataka sustava u kojem djeluju i utjecanje na donositelje odluka.

3.4. Strateški prioritet 4. Pozicionirati udrugu Mentor kao kredibilnog dionika u zaštiti mentalnog zdravlja djece, mladih i građana

Izgradnja unutarnjih kapaciteta Udruge jedan je od prioriteta rasta i razvoja Udruge od samog osnivanja. Planiranje u skladu s okolnostima u okruženju i internim resursima Udruge rezultiralo je kontinuitetom u pružanju postojećih usluga te otvorilo mogućnosti za nadogradnju programa i njihovo usmjeravanje iz područja univerzalne u područje selektivne i indicirane prevencije.

Za ostvarivanje strateških i operativnih ciljeva u sljedećem razdoblju potrebno je nastaviti rad na izgradnji unutarnjeg kapaciteta organizacije u skladu sa sljedećim prioritetima:

4.1. Daljnji razvoj prepoznatljivosti udruge Mentor kao organizacije stručnjaka s visokim profesionalnim standardima u području unaprjeđenja skrbi za fizičko i mentalno zdravlje. I u narednom četverogodišnjem razdoblju nastaviti ćemo raditi na podizanju standarda rada i kvalitete usluge u skladu s potrebama korisnika. U prethodnom smo razdoblju posebnu pozornost pridali povećanju prisutnosti i vidljivosti udruge na društvenim mrežama te smo povećali broj pratitelja, a plaćenim objavama i reklamama dosegli smo više stotina tisuća građana. Važno je nastaviti koristiti potencijale društvenih mreža ne samo za promociju aktivnosti udruge već i za aktivnu komunikaciju s korisnicima. Pozitivnim promjenama u društvenoj zajednici prijeko je potrebna socijalno osviještena javnost, i zato ćemo koristiti svaku priliku da informiramo građane o važnosti preuzimanja odgovornosti za vlastito mentalno zdravlje i zdravlje djece i mladih.

4.2. Prepoznatljivost i izgradnja stručnog i volonterskog tima udruge Mentor – jedna od temeljnih vrijednosti udruge je visoka razina stručnosti i posvećenosti korisnicima te timski duh koji gradimo vodeći računa o potrebama tima i uvažavajući specifične potrebe pojedinaca. Stoga namjeravamo nastaviti u tom pravcu, podizanjem razine stručnosti kroz kontinuirano ulaganje u edukacije i supervizije, zatim širenjem tima što će rezultirati i širim

spektrum usluga. Svi članovi stručnog tima imaju dodatne psihoterapijske edukacije ili poslijediplomske studije u područjima javnozdravstvenih politika i preventivskih znanosti, a svoja znanja i vještine prenose volonterima udruge. Kvaliteta usluge i poštivanje digniteta korisnika, suradnika i donatora jedna je od temeljnih vrijednosti Udruge, utkana u programe i projekte, i prepoznata kroz povratne informacije naših korisnika i suradnika.

4.3. Zadržati financijsku stabilnost utemeljenu na raznovrsnim izvorima prihoda – Prethodno razdoblje obilježio je intenzivan rast broja projekata, aktivnosti, korisnika, a time i prihoda udruge. Bilo je to razdoblje u kojemu smo ostvarili trogodišnju Institucionalnu podršku Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva, proveli još dva trogodišnja programa, proveli svoje prve EU i Erasmus+ projekte, pokrenuli gospodarsku djelatnost. U sljedećem razdoblju potrebno je nastaviti s prikupljanjem sredstava iz različitih izvora prihoda i dodatnim istraživanjem mogućnosti samofinanciranja kako bi se ojačala financijska održivost.

Istovremeno, potrebno je nastaviti s postojećom politikom razumnog preuzimanja obveza kako se ne bi dovelo u pitanje funkcioniranje Udruge i ispunjavanje ugovornih obveza. Financijsku politiku moguće je voditi jedino uz razvijen financijski menadžment Udruge i učinkovite instrumente praćenja protoka prihoda i troškova te ga je i dalje potrebno razvijati u skladu s razvojem organizacije te ulagati u dodatna jačanja kapaciteta zaposlenica. Financijskom menadžmentu značajno doprinosi financijska asistentica koja je preuzela dio financijskog praćenja udruge, a učinkovitija raspodjela uloga rasteretila je voditeljicu ureda.

4.4. Koncept strateškog planiranja u svakodnevnoj praksi rada Udruge - strateško planiranje pokazalo se ključnom odlukom u pogledu usmjeravanja organizacijskog razvoja. Do sada je utemeljeno na kontinuiranom praćenju i utvrđivanju potreba korisnika, te prilagodbi promijenjenim okolnostima u okruženju i organizaciji. Koncept strateškog planiranja potrebno je zadržati i dalje razvijati kao standard u svakodnevnoj praksi Udruge koji će u konačnici doprinositi da Udruga sačuva izgrađeni identitet visoko profesionalnog i odgovornog pružatelja usluga, suradnika i partnera.

4.5. Podizanje razine kvalitete u skladu je s konceptom strateškog planiranja i unutrašnji je prioritet u svim područjima organizacijskog razvoja. Praksa koju smo razvili u posljednjem strateškom razdoblju je pojačano ulaganje u edukacije zaposlenica i stručnog tima u području pružanja psihocijalne podrške, psihoterapije, rada s djecom i mladima u riziku, financijskog i organizacijskog menadžmenta. Također smo uveli praksu provedbe supervizija stručnog tima prema pojedinim projektima što se pokazalo uspješnim načinom jačanja njihovih kapaciteta za rad u civilnom sektoru. S ovim praksama namjeravamo nastaviti i dalje kako bismo dodatno podigli kvalitetu usluga koje pružamo našim korisnicima.

4.6. Umrežavanje na nacionalnoj i međunarodnoj razini potrebno je kao rezultat organizacijskog razvoja i izgradnje identiteta udruge koja s raspoloživim kapacitetima treba biti aktivni član mreža i na taj način doprinositi snažnijem utjecaju na javne politike u području svog djelovanja. Članstvo u mrežama zahtijeva dodatni angažman zaposlenika i članova stručnog tima te će i u ovom području odluke biti utemeljene vodeći računa o organizacijskim ciljevima i mogućnostima. U proteklom razdoblju udruga je postala kandidatska članica Mreže mladih Hrvatske, no upravo zbog potrebe za dodatnim angažmanom zaposlenika, još, u drugoj godini od pristupanja Mreži, nismo ostvarili

punopravno članstvo. Ovdje se pokazalo kako moramo uložiti dodatni trud u pažljiviju procjenu vlastitih mogućnosti te opreznije preuzimati obveze.

Ključni pokazatelji napretka do kraja 2022. godine	Ostvareni rezultati u razdoblju 2019. – 2022.	Planirani pokazatelji napretka do kraja 2026. godine
- Uspostavljena baza podataka svih korisnika, podaci se redovno unose i analizaju, na bazi analize izrađuju se nove preporuke i novi projekti - Uspostavljena suradnja s Filozofskim fakultetom, studenti redovno uključeni u rad udruge u vidu stručne prakse - Udruga učlanjena u najmanje tri regionalne/Europske mreže udruge koje se bave prevencijom rizičnih ponašanja - Zaposlena još jedna stručna osoba na puno radno vrijeme (psiholog), proširen tim stručnih suradnika - Godišnji prihod udvostručen u odnosu na 2018. godinu, uz diverzifikaciju izvora financiranja - Povećana vidljivost udruge Mentor u javnosti. Društvene mreže Facebook i Instagram redovno prati najmanje 2000 ljudi - Udruga Mentor pozicionirana kao jedinstvena udruga u bavljenju temama "novih ovisnosti" (ovisnost o novim tehnologijama - Internet, društvene mreže, videoigre; ovisnost o kockanju.) Provedena 3 projekta koja se bave ovim temama, obuhvaćeno	- Uspostavljena baza osnovnih podataka o projektima, potreban dodatan razvoj baze. Uspostavljena baza podataka o volonterskom radu. Novi projekti osmišljeni u proteklom razdoblju (POMAK, VIP, Brinem o sebi, DOTS, STEP) - Uspostavljena suradnja s Filozofskim fakultetom, studenti redovno uključeni u rad udruge, udruga je postala Nastavna baza fakulteta, obavljena 1 stručna praksa - Udruga učlanjena u Mrežu mladih Hrvatske, kao kandidatska članica - Zaposlena još jedna stručna osoba na puno radno vrijeme (psiholog, samo u 2022. godini), jedna na nepuno (financijska asistentica) proširen tim stručnih suradnika za 2 - Godišnji prihod gotovo utrostručen u odnosu na 2018. godinu, uz značajne pomake u diverzifikaciji izvora financiranja - Povećana vidljivost udruge Mentor u javnosti. Društvene mreže Facebook i Instagram redovno prati 2073 ljudi - S obzirom na brojne izazove s kojima smo se susretali u prethodnom	- Unaprijeđeni mehanizmi praćenja provedbe projekata, aktivnosti, strukture korisnika, volonterskog rada, financijskog praćenja, usklađeni s razvojem digitalnih alata - 4 studenta Filozofskog fakulteta u Splitu uspješno obavila stručnu praksu u udruzi - Udruga postala punopravna članica MMH, povezala se u suradnju ili partnerstvo sa 6 novih nacionalnih i međunarodnih organizacija civilnog društva - Postignuta financijska stabilnost dodatnom diverzifikacijom izvora prihoda, pojačana gospodarska djelatnost - Povećana vidljivost udruge Mentor u javnosti. Društvene mreže Facebook i Instagram redovno prati najmanje 4000 ljudi - Razvijena 2 nova programa i projekta u skladu s kontinuiranom analizom potreba u lokalnoj zajednici

150 sudionika	razdoblju, nismo ostvarili ovaj strateški cilj te smo navedene teme obrađivali u pojedinim projektima. No, razvijali smo nove aktivnosti u drugim područjima kao što je nošenje sa stresom i traumom uzrokovanom pandemijom, nesigurnošću, nezaposlenošću i sl.	

4. FINANCIJSKO POSLOVANJE

Udruga ima višestruke izvore financiranja, a najveći udio dolazi iz sredstava državnog, gradskog i županijskog proračuna, Europskog socijalnog fonda, Erasmus+ programa te Nacionalne zaklade za razvoj civilnoga društva. Vrijednost našeg rada prepoznali su i financijski podržali Grad Split, Splitsko - dalmatinska županija, Ministarstvo obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, Ministarstvo zdravstva i socijalne skrbi, Ministarstvo socijalne politike i mladih, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Ured za suzbijanje zlouporabe opojnih droga Vlade RH, Ministarstvo zdravstva, Nacionalna zaklada za razvoj civilnog društva, Ministarstvo znanosti i obrazovanja, Ministarstvo rada, mirovinskog sustava, obitelji i socijalne politike, Središnji državni ured za demografiju i mlade, ESF, Erasmus+, Croatia Airlines, Atlantic grupa, Hoteli Makarska, Lions Club Sandnessjøen, Norveška.

Iz analize financijskih izvještaja za razdoblje obuhvaćenog prethodnim strateškim planom vidljivo je uspješno praćenje planiranih prihoda u 2019. godini, zatim primjetan pad u prvoj pandemijskoj godini te oporavak u sljedeće dvije.

Pregled prihoda i rashoda za period 2019. – 2022. Godine

GODINA	2019.	2020.	2021.	2022.
Planirani prihodi	473.000,00 kn	630.000,00 kn	660.000,00 kn	700.000,00 kn
Ostvareni prihodi	410.370,00 kn	278.045,00 kn	567.529,00 kn	937.817,00 kn
Rashodi	513.353,00 kn	388.002,00 kn	568.668,00 kn	1.015.201,00 kn

Financijski izvještaji Udruge dostupni su na web stranici Udruge u Godišnjim izvještajima, a od 2013.g. i u Registru neprofitnih organizacija Ministarstva financija.

Troškovi ljudskih resursa najveća su stavka u rashodima, zatim slijede ostali troškovi usluga, troškovi korištenja prostora, knjigovodstvenog servisa, itd.).

Iako smo napravili značajne korake u diverzifikaciji financijskih sredstava (kroz Institucionalnu podršku razvoju udruge, EU projekt, Erasmus+ projekte, gospodarsku djelatnost), potrebno je nastaviti raditi na dodanom jačanju financijske stabilnosti. U sljedećem strateškom razdoblju očekujemo zadržavanje u trenutnoj financijskoj kategoriji te blaži rast prihoda u posljednje dvije godine. Budući da je 2023. godina posljednja godina

provedbe Institucionalne podrške, ali i završetka trogodišnjeg programa „Snaga je u meni“, zadržavanje na postojećem stanju predstavljat će izazov.

Projekcija očekivanih prihoda i rashoda za period 2019. - 2022. godine

GODINA	2023.	2024.	2025.	2026.
UKUPNO	110.000,00€	110.000,00€	130.000,00€	150.000,00€

5. RESURSI

5.1. Ljudski resursi

Udruga Mentor u ovom trenutku zapošljava tri osobe – voditeljicu ureda i koordinaticu programa Jasnu Vejić (puno radno vrijeme, ugovor na neodređeno), voditeljicu projekata i izvoditeljicu edukacije ključnih korisnika Andreu Ratković (puno radno vrijeme, ugovor na neodređeno), te financijsku asistenticu Marinu Radić (nepuno radno vrijeme, ugovor na određeno). Financijska sredstva za plaće i doprinose osigurana su u potpunosti do kraja 2023. godine, kroz ugovorene projekte i programe do kraja prosinca 2023. godine. Financijska sredstva za njihovo zaposlenje planiramo osigurati kroz nove projekte i programe, s posebnim fokusom na projekte Europskog socijalnog fonda, Erasmus+ programa. U 2022. godini udruga je zapošljavala i četvrtu osobu na puno radno vrijeme, psihologinju koja je radila na 6 aktualnih projekata u udruzi, a koja je po prelasku na drugo radno mjesto ostala angažirana kao vanjska stručna suradnica u provedbi dijela aktivnosti za djecu i mlade.

Udruga Mentor angažira povremene i stalne vanjske stručne suradnike. Osim zaposlenica i stručnih suradnika, vrijedni resursi udruge su volonteri kojih u ovom trenu ima 19, a koji daju svoj doprinos djelovanju udruge, kroz sudjelovanje u pripremi projektnih prijedloga, u provedbi dijela projektnih aktivnosti te pružajući pomoć u učenju korisnicima projekata za djecu.

5.2. Oprema i drugi resursi

Udruga koristi prostor dodijeljen od grada Splita, površine 76.30 m², s naknadom od 101,26€ mjesečno. Prostor udruge se sastoji od ureda, prostorije za radionice i edukacije, kuhinje i toaletnog prostora. Prostor udruge je zadovoljavajuće opremljen. Ured je opremljen s 2 radna stola, 2 stolna kompjutera, 2 radne stolice, telefonom/telefaxom, printerom, kopirnim aparatom, policama za knjige i registratore te grijalicom. Prostor u kojem se održavaju radionice i edukacija je opremljen projektorom, platnom za projekcije, laptopom, stolom za laptop, stalkom za flip chart, grijalicom, policama za biblioteku i stolicama za sudionike. Kuhinja je opremljena hladnjakom, kuhalom, sudoperom i kuhinjskim elementima. Prostor je odgovarajuće opremljen za aktivnosti s korisnicima i administrativno/operativno funkcioniranje ureda.

Udruga Mentor

Udruga za unaprjeđivanje skrbi za
fizičko i mentalno zdravlje i prevenciju
svih oblika rizičnih ponašanja

Kroz Smrdečac 7, Split

Split, 4. travnja 2023. godine.